

Telefonbókin yvir føroyingar uttanlands:

Útisetaabókin '97 er komin

Fyri góðari viku síðani kom Útisetaabókin út á øðrum sinni. Í Útisetaabókinini hesaferð eru um 3000 útisetaar at finna. Hetta er nærur ein tvíalding samanborið við í fjør.

Ja so var hon aftur her - Útisetaabókin - sum er einasta telefonbók yvir føroyingar, sum búgva uttanlands. Sostatt er eitt ár síðani Útisetaabókin sá dagsins ljós. Fyrsta útgávan av Útisetaabókinini var ætlað sum ein roynd at vita hvussu áhugur var fyri slíkari bók, og var móttøkan av fyrstu Útisetaabókinini so góð, at hetta hevur eggjað til at fara undir hesa næstu útgávu.

Í Útisetaabókinini hesaferð eru um 3000 føroyingar, og er hetta nærur ein tvíalding í mun til seinast. Eisini væl fleiri lond eru umboðaði hesaferð - í alt 18 lond, úr Grønlandi í norðuri til New Zealand í suðuri eru at finna í bókini hesaferð.

Eins og í fjør eru tvey telefonvirlit í bókini. Eitt er skipað í lond og eftir eftirnafni, og hitt er skipað eftir fornafni. Í ár eru eisini greinar við felagsevni at finna í miðbökkunum. Ofta verður sagt at føroyingar búsitandi uttanlands eru bestu ambassadørar Føroya eiga. Hetta ger seg eisini galdandi innan ferðavinnuna, sum í ár er felagsevni fyri greinarnar í Útisetaabókinini í ár undir heitinum »Føroyar sum ferðamannaland«.

Útisetaabókin '97 er 196 síður, er umbróttin á Hestprent og prenta hjá Oddi í Íslandi. Bókin fæst til keyps í bókabúðunum kring landið og kostar 75,00 kr.

Nógvir russarar í Føroyum

Í 1996 vóru 228 ymisk fremmand skip á Havnini. Av teimum vóru 87 russisk, 11 estisk, 2 ukrainsk, 1 lettisk og 1 litauisk skip. Russisk, baltisk og ukrainsk skip eru sostatt meira enn tveir fimtingar av skipatalinum. Russisk skip eru nógv tann størsti einstaki bólkurin av fremmandum skipum á Havnini.

Tilsamans vóru 411 útlendskar skipavítjanar («anløp») á Havnini í fjør, men tá eru linjuskipini hjá Samskip og Eimskip í fastari sigling ikki uppiroknað. Av teimum vitjaðu omanfyri nevndu skip 205 ferðir, t.e. tá tey íslensku farmaskipini eru frá, er umleið helvtin av øllum útlendskum skipavítjanum á Havnini úr Russlandi, Ukraina ella teimum baltisku londunum.

Umframt tey skipini, ið vitjaðu Havnina, hevur rættlaga fitt av russiskum og baltiskum skipum eisini verið at sæð aðrastaðni í Føroyum.

Summastaðni hava tey verið at sæð meira javnan.

Á Fuglafirði lógu til dømis sjey stór russisk móðurskip í summar, og á Sørvági hava fleiri estisk skip ligið.

Ikki bara á teimum russisku skipunum er manningin russarar, eisini á teimum baltisku og ukrainsku skipunum er hon russisk mestsum øll sum hon er. Sama er at siga um nógv av skipunum, ið koma á Havnina undir øðrum fløggum. Eitt nú er manningin á fleiri av teimum stóru ferðamannaskipunum russisk.

Nógv av teimum russisku skipunum eru sera stór skip. Tey trolararnir, sum í heilum eru at siggja í Nólsoyartíð, hava til dømis eina manning, ið liggur oman fyri 70. Og móðurskipini á Fuglafirði høvdu tilsamans yvir fimm hundrad mans umborð.

So sjálvt tá havt verður í huga, at teir somu mennir kunnu hava verið her fleiri ferðir, man talið av einstøkum russiskum sjómönnum, ið vóru í Føroyum í 1996, kortini toga upp ímóti fimm-seks túsund.

Deyvafelag Føroya

Skrivstovan í Deyvahúsinum »Effata«, Íslandsvegur 10 B, er opin mánadag-fríggjadag kl. 9-15. Telefon 17597. Telefax 13609. Teksttelefon, ring 0032 og bíð um 16929. Limafundur hvørt mánað kl. 19-23.

Vágsgentan, sum bleiv vælumtóktur politikari í Nordurnoregi:

Einki mál var ov stórt og einki mál var ov lítið

ÁKI BERTHOLDSEN

Fyri stuttum doyði ein av kendastu og best umtóktu politikarunum í Finnmarki í Nordurnoregi í bestu árum.

Hon æt Ásla Hovgaard Eriksen.

Hon búið tað mesta av lívi sínum í Noregi, men hon er fødd og uppvaksin í Vági í Føroyum.

Eriksen er navnið, hon gifti seg til. Hovgaard er gentunavnið, hon fekk eftir pápan, og sum hon framvegis hevði til millunnavn. Pápi hennara var Niklas Hovgaard úr Vági.

Mamma hennara var Anna, fødd Petersen av Steig í Sandavági.

Men tey báðu ikki leingi í Vági. Miðskeiðis í fimtiárunum fór Niklas til Noregs, har hann bleiv tiltikin trolaramaður. Tað var hann, sum lærði norðmenn at fiska við trol og har yvri verður hann roknaður sum ein av teimum heilt stóru sjómönnum, og hann átti m.a. ein týðandi leiklut í trolarafløta, sum Findus bygdigði upp.

Niklas doyði í 1979, tá hevði hann verið trolaramaður í heili 50 ár. Hann er grivin í Hammerfest.

Samiski blaðmaðurin og rithøvundurin, John Gustavson, hevði blaðsamrøðu við Niklas Hovgaard á nýggjárinum 1978 og í teirri greinini, sigur hann, at Niklas Hovgaard hoyrir til ein aðal, við sjáldvan hoyra um.

Eini tvey, trý ár aftaná, at Niklas var farin til Noregs, flutti alt búskíði til Noregs, har tey fluttu til Hammerfest.

Tá var Ásla blaðung genta, og tað fyrsta var at fáa

Henda myndin er tikin av Áslu stutt eftir at hon blaðung var farin til Noregs. Í Noregi. Hon hevði orðið í sínari makt og hevði eitt stutt, men virki lív í politikki

realpróg.

Síðani hevur yrkisleiðin verið fjølbroytt. Hon hevur arbeitt á Finnmark Dagblad, har hon eitt skifti var skrivari hjá einum hægstarættarsakførara. Hon var skrivari á rannsóknarstovu hjá Findus, og hon var eisini vikarur eitt bil.

Hon hevur verið fulltrúi, og seinni skrivstovustjóri í Kvænanger Kommunu.

Men tað í er figgarverðini, at hon fekk sína útbúgving, og hon var stjóri í deildini hjá Sparekassen Nord í Lakselv í Porsanger Kommunu, har hon búsettist.

Ikki fyrrenn í 1991 kom hon av álvara uppí politikk, tá ið Arbeidarafløkkurin valdi hana til borgarstjóra í Porsanger.

Tað vóru mong, sum stúrsaðu við, tá ið Arbeidarafløkkurin valdi sær borg-

arstjóra við ongum politiskum royndum, men tað vísti seg skjótt, at flokkurin hevði gjørt eitt gott val, stendur í eini minnisgrein um Áslu í norska blaði.

Sum politikari kom hon sær skjótt fram, ikki bara í kommununi, men eisini í Fylkinum.

Tað sigst um hana, at hon hevði orðið í sínari makt og hon ræddist ikki fyri at halda fast um sínar meiningar, eisini, tá ið rákið var ímóti. Hon hevði evnini at hugsa prinsipielt, og hon var framsiggin.

Hon hevði gott hegni at umsita og góðan sans fyri búskapi, og hon var ógvuliga samstarvssøkjandi.

Hennara hjartamálið vóru tey minnu mentu og minnilutarnir í Noregi, og tað gjørdi hana væl lýdda, eisini langt uttanfyri Arbeidar-

afløkk. M.a. gekk hon á odda fyri at flóttafólk úr Bosnia eisini sluppu at búseta seg í Porsanger kommunu. Og hon stríddist eisini fyri samiskari mentan og teirra rættindum.

Hildið verður, at uttan iva hevur hon sum føroyingur betur dugað at skilt støðuna hjá minnilutunum í samfelagnum, enn onnur kanska gjørdi.

Men hon gloymdi heldur ikki teir meiri praktisku spurningarnar, og hon gjørdi Porsanger til tað mest vinnulívsvinarligu kommununa í fylkinum.

Finnmark Dagblad skrivur, at skal tað sigast, hvussu fjølbroytt hon var sum politikari, má tað vera við orðunum, at einki mál var ov stórt og einki mál var ov lítið hjá henni, at hon fór í holt við tað.

Eitt samiskt blað skrivur um hana, at tá ið hon tók við sum borgarstjóri, var figgarstøðan hjá Porsanger Kommunu vánalig.

Men við tryggari hond stýrði hon kommununi burtúr trupulleikum, og í dag telist Porsanger ímellum tær kommunur í Noregi, sum mugu sigast at vera væl fyri.

Ásla fór til gravar úr eini fullsetta Lakselv Kirkju, har bæði sámar og bosniska samfelagið vóru umboðað, umframt politikarar úr kommununi, umboð fyri allar hinar kommunur í fylkinum, og almennar stovnar, umframt vanlig fólk.

Ásla Hovgaard Eriksen fekk staðfest krabbamein í 1993 og var 56 ár, nú hon doyði. Hon var gift og átti tvey vaksin børn.

Best við anonym HIV-kanningum

Færri lata seg kanna fyri HIV, um tey nýðast at upplýsa, hvørji tey eru. Hetta er úrslitið av eini amerikanskari kanning, sum harvið óbeinleiðis sigur, at tað var ein røtt politisk avgerð fyri 10 árum síðan, at kanningin í Danmark (og í Føroyum) skuldi vera anonym.

Amerikanska kanningin sigur eisini, at tað serliga eru samfelagsbólkar við størsta vanda fyri HIV-smittu, sum ikki lata seg kanna, um tey nýðast at upplýsa navn sítt.

Kanningin varð gjørd í North Carolina.

Í 1991 stóðgaðu 82 av

100 amtunum í North Carolina teimum anonomu kanningunum. Úrslitið var, at í teimum amtum, har fólkini ikki nýðast at upplýsa navn sítt, lótu eftir einum ári 64 % fleiri seg kanna, men har navn kravdist, komu 44 % færri til kanningar.

Vit skulu vera varin við at flyta úrslitini úr einum landi til annað, og stórir mentanarligir og sosialir munir eru millum USA og Danmark, men kanningin vísir kortini júst, hvat vit kunnu vænta, um politisk verður kravt, at kanningin ikki skal vera anonym. Nevniliga, at tað serliga

verða tey í serligu samfelagsbólkunum, sum ikki koma til heilsuverkið, og ofta eru tað júst tey, sum eru mest í vanda fyri at fáa HIV, sigur Elise Smith, yvirleikni á Statens Seruminstitut, við danska STOP-AIDS-tíðindablaðið.

Líkt er til, at amerikanarar hava lært av kanningini, tí nú hava aftur 11 amt í North Carolina anonymar HIV-kanningar.